

OLIEVERVUILING OP ZEE

Auteur Sigrid Maebe, Jean-Pierre Vogt
(Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee en het Schelde-estuarium)

Lector Wouter Courtens
(Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek)

> WAAROM DEZE INDICATOR?

België heeft een drukbevaren zeegebied, met elk jaar om en bij de 100.000 scheepsbewegingen. Dit zorgt voor een hoog risico op olieverontreiniging, omdat elk schip olie aan boord heeft, als lading of als brandstof. Olieresten kunnen moedwillig overboord gepompt worden, de zgn. 'operationele olielozingen'. Daarnaast zijn er ook accidentele olieverontreinigingen, die echter niet in een eenduidige indicator te vatten zijn.

> WAT ZEGT DEZE INDICATOR?

In 1991 werd het programma voor toezicht vanuit de lucht opgestart. Sindsdien vliegt een specifiek uitgerust toezichtsvliegtuig van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN) jaarlijks zo'n 200 tot 250 uur boven het Belgische zeegebied, op zoek naar olieverontreiniging. De olievlekken worden opgespoord door middel van sensoren, zoals een radar en een IR-camera. Het toezicht werd in 2004 verder aangevuld met satellietbeelden, die een rol spelen als eerste alarmering voor olievlekken.

Via het luchttoezicht, uitgevoerd door de Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee (BMM/KBIN), is het mogelijk, om een indicatie van de graad van olievervuiling weer te geven. Van elke waargenomen olievlek wordt ook het volume geschat. Dit gebeurt door het olieoppervlak in kaart te brengen en de dikte van de olielaag te schatten op basis van de kleur. Wanneer een schip op heterdaad betrapt wordt, verzamelen de operatoren al het bewijsmateriaal en stellen ze een proces-verbaal op.

> WAT ZIJN DE RESULTATEN?

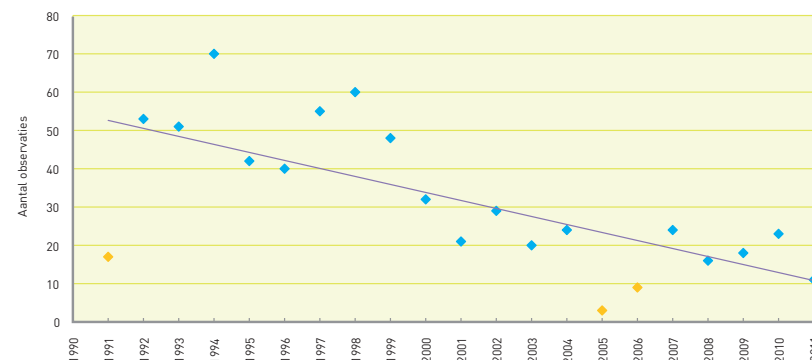
De resultaten tonen een duidelijke, dalende tendens in het jaarlijkse aantal opgespoorde olieverontreinigingen in de Belgische zone. In 1992 werden nog 54 olielozingen vastgesteld, in 2011 slechts 11. Uit statistische analyses is gebleken, dat het aantal olieverontreinigingen sinds de jaren 1990 met meer dan twee derde afnam. De jaarlijks waargenomen olievolumes daalden zelfs met bijna 90%. Het is duidelijk dat de strengere wetgeving en de verhoogde controles een afschrikkend effect hebben. Dit zijn echter niet de enige maatregelen, die tot dit resultaat geleid hebben. Zo is er in België sinds 2003 een 'nultolerantie'-beleid van kracht. Hierdoor worden alle op heterdaad betrapte schepen nu vervolgd. De Noordzee werd als 'Speciaal Gebied' erkend, waardoor er de strengste olielozingsnormen gelden en de schepen werden voortaan verplicht, om hun olieafval in Europese havens af te geven.

> WAT VOOR DE TOEKOMST?

Hoewel het aantal olievlekken en hun volume drastisch gedaald zijn, blijft het jaarlijks verontreinigde zeeoppervlak nog relatief hoog. Dit verklaart waarschijnlijk, waarom de internationaal vastgelegde milieukwaliteitsdoelstellingen voor olielozingen op zee nog niet gehaald werden. Deze OSPAR-norm stelt dat slechts 10% van de gestrande zeekeoten met olie besmeurd mag zijn. Verdere waakzaamheid blijft dus geboden.

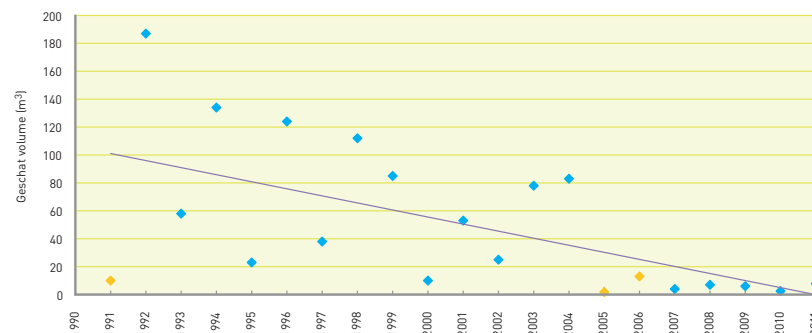
De Noordzee vormt een bijzonder gebied, waar geen visueel waarneembare operationele olielozingen toegestaan zijn (wetgeving MARPOL 73/78). Toch werden er in 1992 nog 54 olielozingen geconstateerd vanuit de lucht. In 2011 werden er maar 11 olielozingen meer vastgesteld. Ook het jaarlijks geschatte volume geloosde olie toont een dalende tendens. De strengere maatregelen en het verhoogde toezicht hebben blijkbaar een positief effect.

Grafiek 1 Aantal geobserveerde olievervuilingen in de Belgische zone, 1991-2011

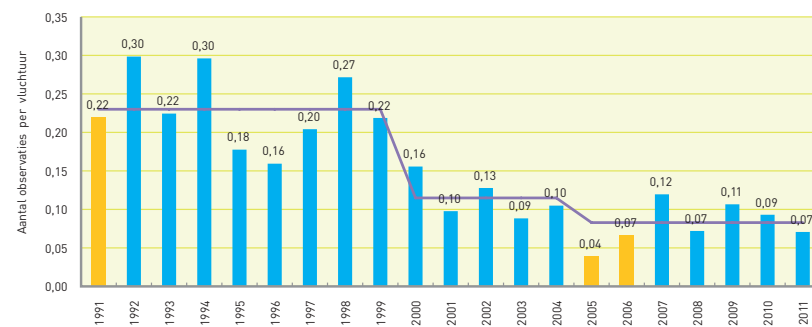
bron: Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee

Grafiek 2 Het jaarlijkse geschatte olievolume (m³) van illegale olielozingen in de Belgische zone, 1991-2011

bron: Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee

Grafiek 3 Aantal geobserveerde olielozingen per vlieg uur in de Belgische zone, 1991-2011

bron: Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee

